

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vir Apostolicvs seu Vita Et Virtvtes R.P. Alberti
Chanowsky è Societate Iesu in Provincia Boëmiae**

Tanner, Jan

Coloniæ Agrippinæ, 1660

Caput X. Fructus aliqui laborum Apostolicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50633)

CAPUT X.

Fructus aliqui laborum Apostolicorum.

ET si pleraque ipso narrationis contextu sunt exposita, quæ in provinciis nostris salutem Deus est per famulum suum Patrem Chanovvsky dignatus operari, dicenda tamen restant aliqua, quæ vilius est hic seorsim collocare.

Cum nescio quo casu delatus in Provincia Poloniæ, versaretur in quadam Russiæ parte, contigit locum illum à rebellibus rusticis aliquibus obsideri: quas inter angustias progressus ipse ad fenestram sermonem ad plebem illam habuit tam ardentem affectibus, tam efficaciæ rationibus, ut pietate ac spiritu eius, & Sanctorum verborum vehementia commoti rustici, sponte ab obsidione illa recesserint, & pacis conditiones iniverint cum obsessis.

Aliquot civitates in hæresi pertinaces totumque districtum Prachensem cum parte Bechinensis Pilsnensis, & Podbrdensis ad Catholicam reduxit fidem.

Libros hæreticos, nil dolorem fremi-
umque ullius moratus, exussit innumera-
rabi.

rabiles, quos, etiam si in cellariorum abditis occultissimos, deprehendebat artificiosè, & protrahebat in rogam,

Antequam Augustissimæ memoriæ Cæsaris Ferdinandus II. edicto publico Boemos omnes iussit esse orthodoxos, iam ille fratrem suum Carolum induxerat ut Dozicium cum pagis eò pertinentibus Ecclesiæ restitueret: qua in re ipse indefessus laboravit inter rusticorum odia, quibus erat cognitum hæc omnia eius interventu patrari. Curaverat ibi templum adornari elegantius; ac super Altare S. Aegidij veteri depositâ, imaginem novam apposuit: sed cum pictor sancti huius faciem pinxisset specie juvenili, qua priori in imagine senem referebat, hoc ipsum obstinati hæretici acceperunt pertinaciæ suæ scutum, atque cum Patre Alberto ne quidquam lapsum pictoris excusante altercati, contumaciter exprobrabant, raptum sibi Sanctum senem, & substitutum juvenem; male se fidem priorem tenere cum Sancto veteri, quam cum hoc sancto juveniculo novitiam religionem.

Templa reparavit, ornavitque plurima: quædam etiam, ut S. Rochi supra Breznicum de novo ædificari procuravit,

110

ibidemque agrum sepulturæ publicæ coëmit, cum prius Breznicensium funera per quarum horarum iter nullo prope, ob tanti spatij laborem, comitante, ad locum sepulturæ solerent deportari.

Scholas nitenti, bonoque passim per pagos & oppida ordini restituit.

Clattoviarum ritum induxit illum, quo saceris Dominicæ passionis ferijs publicè interga flagellis sævitur, atque ad id saccos seu togas è rudi tela parari à pijs fæminis faciebatur, quarum formam & modum cum illæ ignorarent, ideas eis & prototypa faciebat ipse ex papyro, & ad imitandum proponebat.

Collegij ibidem Societati IESU erecti primarius est ipse auctor, eo in negotio plurimum à Perillustri Domino Aducto de Augezd tunc Boëmiæ Subcamerario, & Collegij itidem Societatis IESU in territorio suo Boreznicij Fundatore. Quæ res cum magnas haberet principio difficultates, P. Albertus zelo suo actus audacter ingressus Pragæ ad illustrissimum D. Don Martinum de Houfferta, ab eo, ut ex ijs, quas Clattovia possidebat, unam aliquam domum Societati inhabitandam, donaret, verbis simplicissimis postulavit. Tergiver-

satus

Citus nonnihil Dominus ille, sed mox, ut Pater secum peregrinationem ad Beatissimam Virginem S. Cruoris in Bavaria obiret, petijt: ex qua peregrinatione redux, publico in foro, præfente Urbis senatu, domum quendam Societati ibi donavit, cui mox eodem in vestigio adiecit & domum aliam liberalitas illustrissimæ Herulæ Colovratianæ, quam prædictus Dominus apud se pro filia adoptiva alebat.

His factis initijs, cum alimenta Collegio sustentando defessent, Nobilitas, quæ circa Clattoviam præ reliquis Boemiæ locis est copiosa, tantum in P. Alberto animarum Zelum, & indefessos pro Deo labores advertens, conjuncto studio, per literas ad Ferdinandum II. supplices, quibus 20 sigilla appresserant, Collegium Societatis in Civitate Clattoviensi institui postularunt, opibus suis ad homines Societatis ibidem tam diu alendos oblati donec eis reditus legitimi perpetui assignarentur: quod & à pijsimo Cæsare facile impetrarunt.

Et quidem Collegium illud hac tempestate, priorum ac præcipue Illmæ Comitissæ Lucie de Kolowrat, natæ Comitissæ de Martivict, fratris; jus Illmi Georgij S. R. & Comitissæ de martivict supremæ in Regno
Boe-

Boëmiæ Cancellarij munificentia eo ascendit splendoris, ut cum primarijs Provinciae domicilijs contendat.

Neque tamen Collegij principia posuisse contentus P. Chanovvsky, studiosæ juventutis Seminarium ibidem promovit quàm maximè, pueris bonæ spei tota illa regione undequaque collectis: quos subinde plenis Clatoviam curribus ad Seminarium advehebat, cum prius, ejus itidem opera inter Patrem Seminarij Præsidem, & puerorum illorum parentes de sustentationis pretio convenisset.

Nec minus & reliquos literarum studiosos omni ope adjuvabat, vitæ necessaria magno studio procurando, cibos eosque nonnunquam proprio subtractos ori subministrando: ut propterea studiosi juvenes eum haberent ac venerarentur ut Filij: atque Clatoviæ morantem turmatim sequi solerent, ut Patrem.

Et verò stetit fructus operæ: ex illis siquidem pueris præclari nunc in utroque statu viri complures Ecclesiam pariter & Rempublicam sustentant ac ornant.

Ea erat à Deo in adjuvandis moribundis donatus felicitate, ut duros, & agrestis conditionis, atque in scelere obstina-

tos peccatores ad pænitiã, quin & ad lachrymas eo in vitæ articulo adduceret per lapem: id quod à multis prodigij loco habebatur. Cõcionibus suis non raro Auditores movebat ad lachrymas & graves affectus memoriaque in populo etiamnum affectu plena superest cuiusdam ejus sermonis in Rabij die sanctorum omnium de gloria & Beatitudine cælesti habiti, quo Parocho ac Toparchæ, Auditorioque toti lachrymas elicuit uberrimas.

Familiares sibi personas ad egregiam adduxit vitæ sanctimoniam, ita ut nobilissimæ, delicijsque innutritæ Herulæ & Virgines dure, & sine pulvinaribus fuerint cubare solitæ; cilicijs, modisque alijs carnem affligerint; inter quas una ei sanguine juncta, præter plurima deinde semper edita sanctitatis heroicæ signa, etiam tempestate frigidissimâ solebat incedere nudipes, sic, ut calceis supernè integris soleas inferne abscinderet, quod fraus, & crux eius homines lateret: atque hoc modo templa hieme adibat, & in eis diu, & per illarum quas in sacri Adventus ferijs primo mane celebrari solitas Rorate vocamus, Missarum tempus perdurabat. Videbatur hæc Virgo Deum in rebus, cogitationibusque suis

suis omnibus præsentem semper pijsimè
intueri, ita eum perpetuis inclinationibus
adorabat assiduè, ut vultus totiusque cor-
poris compositione ac modestia venera-
batur, Religiosum deinde ingressa clau-
strum se totam Deo inter Sanctimonialis
consecrauit.

Multos in hæresi saxeos, & nullis mo-
biles diu machinis, facilè & citò ad Eccle-
siam P. Albertus reduxit: quos inter &
Anna Mariana Gezovvska ordinis Eque-
stris Matrona cum viginti circiter annis
omnem aliorum operam lusisset, ubi in
Patrem incidit, intra octidui circiter spa-
tium orthodoxis est aggregata.

Sic & Domina Anna Benedovva nata ex
familia Dominorum VVratislavv cum diu-
riùs detrectaret Fidem Catholicam, tan-
dem accidit, ut dum adesset Catholicis,
operante patre Alberto, sacris, & publ. cæ
populi Communioni, visa fuerit sibi vide-
re sacram Hostiam totam cruentatam; quasi
divino indicio monstraretur, carnem Chri-
sti junctam sanguini sub una specie conti-
neri. Obstupuit primùm; mox uberes ef-
fusa in lacrymas indoluit se mysteriù illud
tanto tempore credere noluisse; quin &
gravissima cæpit affici pœnitudo, quòd
cùm

cum reliquo Catholico populo eam Sacram Synaxim tunc non cepisset. Quamprimum ergo Ecclesie aggregata est, & Ven. Eucharistiam sumit imposteriorum Catholico ritu.

Iuvat & sequentem cuiusdam ex Illustrissimis Boemiae foeminis ad Catholicos accessum exponere, quem P. Albertus ipse literis consignavit, cuius proinde verba visum est hic annumerare.

Domina Anna Hirsliana nata Sanovvskiana dum exularet Passavij cum multis Proceribus Regni tempore rebellionis, Anno 1618, catholicam Fidem suscepit hoc ordine. Nostri illi proposuerunt sanctam consuetudinem Ecclesiae, qua ad minimum semel in anno quivis circa Festum Pasche communicat. & cum illa in Paschate Passavij sit futura, & dicat se esse catholicam, esse illi confitendum, & sub una specie communicandum cum aliter Passavij non communicent, nam illa haecenus catholicis confitebatur, & ab illis sub utraque specie communicabat, errores tamen hereticos in corde retinens occultabat. Quod si in Boemiam ad catholicos esset eundem jam illic abrogatam esse sub utraque communionem, ad hereticos autem predicantes Boemos transire nefas esse, cum nihil conse-

consecrent. ad Apostatas autem Boemicos
 Sacerdotes transire non licere illi, quæ sit ca-
 tholica, nisi suspectam se velit facere, aut
 manifeste ostendere, hæreticam cum magna
 & Boemorum exulum, & Passaviensium
 offensione, qui ægerrime essent laturi, tole-
 rari aliquam hæreticam in Episcopatu catho-
 lico, quam sustentaret Archidux Leopoldus,
 Episcopus respondit se accessuram ad Confes-
 sionem sed non ad communionem & quidem
 nominatim ad me venturam. Cui respondi,
 me nullo modo daturum absolutionem eo,
 quod iam deprehendissem illam in aliquot
 hæreticis erroribus, & etiam ideo, quod non
 velit communicare sub una. putans non esse
 in ea communionem integrum Sacramentum.
 Nihilominus quodam Festo venit, & mihi
 confiteri voluit, cui præfatus sum, & repetij
 id, quod ante protestatus fui, me non audi-
 turum illam, nisi in hoc loco sacro, Deo &
 mihi promiserit se communicaturam sub
 vna. ad quod illa: si ego ei in hoc loco sacro,
 nomine Dei promiserem, me ad illam adhuc cum
 vno Patre venturum, & bona conscientia
 vtrumque promissurum, quod sic communi-
 cans non sit peccatura, se id facturam: id
 quod ego illi mox promisi, atque adeo hoc
 peracto exhomologesin illa fecit. Narrabat
 autem

autem se vidisse in sacro, Calicem elevatum
 inversum & omnino vacuum: P. Adamus
 Kravvarkij & ego, ad illam venientes, di-
 cebamus DEVM ostendisse, etiam sine calice
 & speciebus vini corpus & sanguinem Chri-
 sti esse sub una specie, neque Christum esse divi-
 dendum. Monita deinde serio à P. Adamo, vt
 non peteret plura à Deo miracula, fleuit
 quasi iam victas manus daret, ac tandem,
 circa Pascha confirmata à P. Georgio von
 der Boon, ad sacram Eucharistiam se
 rursus paravit. Erat autem in domo Domina
 Iudith à Kolovvrat Baronissa nata de Stern-
 berg, eodem spirituali morbo laborans, quæ
 jam aliquid de conversione prædictæ Domi-
 næ Annæ subolfaciens curiose per ancillas
 investigabat quidnam ageret, deprehende-
 runtque eam Confessionem conscribere: sed
 illa dicebat se literas ad suum Dominum ex-
 arare. deinde ab eadem Domina invitata ad
 cenam, cum propter reverentiam sacra Com-
 munionis sequenti die futura ieiunaret, ex-
 cusavit se quod multa superessent scribenda
 ad seram noctem, sed cum iterum interroga-
 retur, quoniam in templo, & qua hora esset
 cras futura eo quod Domina Iudith vellet
 suas ei ad sacrum audiendum ancillas adiun-
 gere, respondit sibi nondum de loco & hora
 consta-

constare. Sequenti die summo mane, hora quarta, cum Sacellum nostrorum quod alias semper clausum erat, nostri enim alio oratorio utebantur ex conducto aperiretur, ecce femina honesta stabat præforibus, cupida intrandi: sed P. Georgius illam conabatur prohibere eo quod prædicta Domina Anna sine arbitris suam devotionem cuperet peragere verum illa sibi revelatum assererat, ea hora hoc sacellum apertum iri, & hic se ea die fore Catholicam: ut propterea & Pater & superueniens Domina postulato eius fuerint assensu, atque ita Deus huic Patri unam promisit, & duas misit. & ecce dum communicant, venit ancilla Dominae Iuditha à Kolovvrat, & rediens omnia quæ conspexit, Dominae suæ retulit, factumque est, ut exemplum huius, agente eodem P. Georgio, secuta paulo post fuerit, & altera Domina Iuditha ovili S. Ecclesiae etiam ipsa coniuncta.

Exstat volumen grande sumptibus Christophori Chanovvsky ejus patris, hortatu præcipuè Dominae Baronissæ Seyberkianæ typis editum, vitam Christi Domini ac DElparæ, reliquorumque per annum celebrium Sanctorum vitas, idioma te Boëmico à P. ALBERTO scriptas complectens, quibus ad calcem quædam etiam

ex suis Eucharisticis Boëmicis de venerabili Sacramento adjunxit:

Denique ardenti ac incomparabili hoc suo zelo, lucratus est Deo animas innumera- biles, quas hæresi, sceleribusque ereptas fide orthodoxâ, & pietate ac virtutibus imbuit in locis plurimis, præsertim VVISO- wecij, alijsque locis per Moraviam, tam in Vngaria, ac demum in Boëmia Taborij, ubi primus omnium catechesin Catholicam publicè etiam per plateas explicuit Clatto- viæ, totoque districtu Prachensi, alijsq; ad- jacentibus: quæ tamen loca omnia zelum ejus non capiebant, auditus siquidem non rarò est cupere, quin & sperare, verbum DEI & jam per Turciam se quandoque disseminaturum.

CAPUT XI.

Humilitas Patris Chanovvsky.

NOVerat P. ALBERTUS Deum Opt. Max. velle solum habere laudem ac gloriam omnis boni operis ac fructus, præsertim, qui ex animarum conversione colligitur; priusquamque esse viri Apostolici

vir-